

Kiruccantak a technikások

Más évfolyamokhoz hasonlóan a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola harmadéves technika szakos hallgatói is tanulmányi kiránduláson vettek részt. Ennek célja az volt, hogy megismerjük hazánk északkeleti részének iparát és őszi mezőgazdaságát. Tanáraink precíz szervezésével már az indulás előtt megmutatkozott, amikor is egy rövid tájékoztató után mindenki kézhezkapta az útvonal térképét és a pontos napirendet, ami tartalmazta az indulások, érkezések helyét és idejét. Az útvonaltervet dr. Mihály Endre docens és Varga László adjunktus úgy állította össze, hogy a meglátogatott környék jellemző ipari üzemait, és mezőgazdasági kombinátjait látogathassuk. Így többek között megnéztük a Borsodi Vegyi Kombinátot, a debreceni Gördülőcsapágy gyárat, a Hortobágyi Nemzeti Parkot, a hódmezővásárhelyi majolikát és porcelángyárat, a híres nádudvari Vörös Csillag termelőszövetkezetet...

Különösen nagy élményt jelentett a Tokaj hegyaljai borvidék megtekintése. Láthatuk azokat a szerszámokat, szőlőművelő eszközöket, amikkel több évtizeddel ezelőtt dolgoztak. Az olaszliszkai termelőszövetkezet jóvoltából a szőlőt nem csak a buszból láthattuk, hanem a céltermet, a bort meg is ízelehetjük. Ugyanis a gazdaság pinceszobájában borkóstolón vettünk részt. Az amúgy is jó hangulat — ami a kirándulás egészére jellemző volt — ezután a tetőfokára hágtak.

Az ipari üzemek mellett, természetesen a táj jellemző kulturális, népművészeti, építészeti érdekességeit is felkerestük. Amire nem jutott idő, vagy ki-

sebb jelentőségű arról, útközben egy-egy hallgató tájékoztatta az évfolyamtársait. Mindenkit nagyon érdekelt például a ma is működő nádudvari fazekas, aki a híres feketecserépeket készíti. A népművész nagyon készségesen beszélt munkájáról és a környékére jellemző népi hagyományokról, nemcsak beszélt hanem kérésünkre leült a korong mellé és megmutatott néhány szakmai fogást.

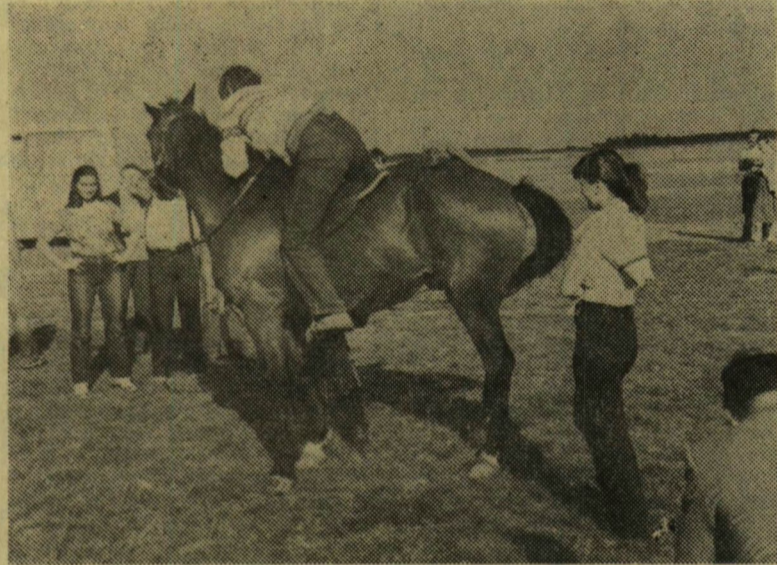
Az évfolyam megfigyelései és főként látogatásai kiterjedtek az úgynevezett „hangulat karbantartó egységekre” is. Ha az idő engedte — általában esténként — szívesen ellátogattunk a vendéglátó ipari egységekbe ahol elköltöttünk egy-egy vacsorát néhány sör kíséretében. A társaság javára kell írni, hogy az

ilyen kiruccanások után másnap reggel mindenki ugyanúgy talpon volt, mintha semmi sem történt volna...

A sok kellemes emlék közül különösképp a szívnkhöz nőtt a hortobágyi pusztán tett kirándulás. A csikósok bemutatója után akinek kedve volt felülhett a lóra és bemutathatta lótermetségét...

Az ötnapos országjáró kiránduláson nemcsak mezőgazdasági és műszaki szempontból szélesedett látásmódunk, hanem rengeteget láttunk és tapasztaltunk is. Olyan szervezett kirándulásnak lehettünk résztvevői, ahol nagyon sok módszertani fogást tanultunk, amit későbbiekben — a főiskoláról kikerülve — fogunk majd hasznosítani.

KÖKÉNY ISTVÁN



Technika — lóháton

Bölcsész Színjátszó Műhely

Már több mint egy éve, hogy néhány színházaszerető — játszani szerető — bölcsész megalakította a BSZM-et, a Bölcsész Színjátszó Műhelyt. A „társulat” vezetőjével, Bóle Istvánnal beszélgettünk a rövid múltjáról, a közeljövő terveiről.

— **Eddig milyen előadásokkal mutatkoztok be a közönségnek? Milyen színvonalúak voltak ezek a produkciók?**

— Két előadás szerepelt csak a programunkban, ez sajnos kevés. A BÖLHE-n adtuk elő az Oszlopos Simeon átdolgozott változatát, úgy gondolom, sikerrel. Ezen az egész estét betöltő előadást kivül egy „Sztori” című összeállításunk volt még. Ez műhelymunka, mindenki tett hozzá valamit, csiszoltuk, alakítottuk. A közönséget sikerült meglepnünk vele... Arra a kérdésre, hogy milyen színvonalúak, eléggé paradoxon-szerű választ tudok adni. A célunk ugyanis, a műhely létrehozásától kezdve a mai napig és a jövőben is az, hogy aki hozzánk eljön, az jól érezze magát, vegyen részt a közös munkában, a különböző gyakorlatokkal fejlessze képességeit. Ezek előtérbe kerülnek a művészi munkával szemben, de ugyanakkor a jövőben ki szeretnénk használni minden fellépési lehetőséget — amatőr színpadok találkozóit, egyetemi rendezvényeket —, mert anyagi lehetőségeink erősen korlátozott-

tak, és ha minősítést szeretnénk, több lehetőségünk lenne a fejlődésre, továbblépésre.

— **Röviden próbáld meg értékelni az eddigi munkát!**

— Voltak az első évben is buktatók, nehézségek, melyet a színpadnak — több-kevesebb sikerrel — sikerült átvészelnie. Sajnos, mivel kevésszer léptünk fel, a próbákban befektetett munkamennyiség, fáradság után a színpad tagjai nem jutottak — nem juthattak — annyi sikerélményhez, amennyit méltán megérdemelték volna. Ezért szeretnénk az újabb bemutatott darabokat minél többször eljátszani.

— **Milyen darabok előadását tervezték öszre?**

— Az első nyilvános fellépésünk október 15-re gondoltuk; az Auditorium Maximumban fogunk a „Sztori”-hoz hasonló előadást tartani. Tervezzük néhány rövid, egyfelvonásos darab színrevitelét is, inkább a vidámabb műfajból válogatva. Az első ilyen próbálkozásunk a comedia dell arte műfajába tartozó Trabarim című darab lenne, körülbelül november közepén. Ha még ebben az évben más darabokat is be akarunk mutatni, akkor a próbákat, a gyakorlatot mindenkinek komolyabban kell venni, csak így érdemes csinálni! — fejezte be beszélgetésünket a színpad lelkes vezetője.

M. K.

Mindenféle

Rektori engedélyes utóvizsgán a diák: „Ember az embertelenségben.”

Idős professzorunk meséli: fiatal korában szép feleséget és okos könyveket kívánt magának, de éppen fordítva következett. S most igazán hálás a sorsnak...

Okori bölcsesség: az orvosok nagyobb bizalmat keltenének betegjeikben, ha sohasem halnának meg.

Zsarolás: A tudós felesége, aki csapnivalóan rossz szakácsnő fenyegeti férjét: — Ha nem eszed meg azt, amit főzök, akkor nem fogom tudomásul venni a legújabb felfedezéseidet...

„Tudományos elmélet” a szerelemről:

A szerelem a legkevésbé rentábilis termelés és elosztás. Legjobb termékeket ugyanis kidobják, a rosszabbakat pedig használják...

A számok nem hazudnak. A statisztikusok sem — ők legfeljebb tévednek...

Tanári intelem hantázó vizsgázonak:

— Ne hordjon össze annyi marhaságot, mert a végén még sérvet kap a nagy erőlködéstől...

Fizikus elmékedése nyaralás után: — Az általános tömegvonás törvénye: megint a Fel'ete tenger déli partjára kívánkozom...

Orvosok végső érve hipochondereknek: fejszéri a kért gyógy-szer helyett egy „sokkal jobbat”, amit a beteg nem tud sehol sem megszerezni...

Nyelvi magatartásformák

Hogyan változtak a nyelvi magatartásformák társadalmi fejlődésünk újabb szakaszában? — tette fel a kérdést Károly Sándor professzor a IV. évfolyam magyar szakos hallgatóinak. A dogzatokban megfogalmazott válaszok azért érdemelnek különös figyelmet, mert utalnak a legfontosabb változásokra, azokra, amelyek a legszembetűnőbbek a témával mélyebben nem foglalkozók számára. Az eltérő vélemények utaltak arra is, hogy íróik mennyire eltérő nyelvi közegekből indultak.

A nézetek már a címben feltett kérdésben megoszlottak: változott-e nyelvünk ilyen rövid — mindössze 30—40 év — alatt? Volt aki nem tapasztalt változást, s volt aki csak egyéni használatbeli eltérést ismert el. A többség azonban, elismerve a változást, azt generációváltással, illetve társadalmi mobilitással indokolta. A tudományos-technikai forradalom hatására a nyelvhasználat jelentősen megváltozott, a nyelv műszaki és tudományos fogalmakkal gazdagodott.

Milyen hatások segítették elő ezt a folyamatot?

A válaszokban legtöbbször a társadalmi mobilitást, a kulturális — és információközlési — forradalmat emelik ki a tényezők közül. A hivatali és tudományos nyelv sajátos fogalmaival, bonyolult viszonyrendszerével nehezen illeszkedik be a köznyelvbe.

Nyelvhasználatunk tudathasadására hívja fel a figyelmet Nagy Zsuzsanna: „A gyermekek valószínűleg nem hallják, mikor anyjuk hivatalos ügyben tárgyal valakivel. Elcsodálkoznak pedig ilyenkor, ugyanis anyjuk pompásan ismeri azokat az üres, de mindenképpen bonyolult fordulatokat, melyek jól hangzanak, de semmit sem mondanak.” Egyrészt a hivatali nyelv presztízse, másrészt a szakszavak szükségessége tartósítja ezt a nyelvhasználatot.

A nyelvjárások háttérbeszorulását szinte mindegyik dogzat megemlíti. Egy gyermek példáján keresztül mutatja be ezt a folyamatot Szirmai Éva: „A kisfiú 6 éves korában bekerül az általános iskolába, ahol társai kinevetik azért a „nyelvjárásias” beszédért, ami számára természetes volt. A fiú konfliktusban van: melyik az a két forma közül, amelyikhez idomulnia kell? Megpróbál alkalmazkodni — de akkor az otthoniak nem fogadják el a fiú „városiasodását”. A nyelvjárások társadalmi presztízse lecsökken, ebben a folyamatban nagy szerepet játszott a rádió és a televízió. Hatásuk megítélése azonban vegyes. „Bár a tömegkommunikációs eszközök szerepe vitathatatlan a nyelvújulás szempontjából, ugyanakkor rossz példával is szolgálhatnak, melyet az olvasó, rádióhallgató vagy tévéző szintén át-

vesz, mivel számára a TV-ben szereplő színész vagy bementő éppúgy norma, mint a riportalány — írta Dinnyés Márta. Mások a nyelvi sémák terjesztését, a szókinés beszűkülését látják, tartják a tömegkommunikáció negatív hatásának.

A településekben az emberi kapcsolatok, az iparosodás, a bürokratizálódás és az urbanizáció előrehaladásával egyre inkább meglazulnak, vagy legalábbis kapcsolódásuk jellege megváltozik. Ez nyelvileg integrációt eredményez, ugyanakkor ezzel párhuzamosan a differenciálódás, kisebb csoportok nyelvének elkülönülése következik be. Ez a folyamat tükröződik a csoport- és rétegnyelvek megerősödésében. Nyelvi magatartásukkal ezek a csoportok egyrészt elhatárolják magukat a társadalom egészétől, másrészt hangsúlyozzák összetartozásukat. A különböző zsargonok, diák-, katonanyelv sajátos használatával és fordulatokkal élnek, s ezeket csak a bennfentesek érthetik. A legszélsőségesebb példa a „punk” nyelv. Erről így ír László Rita: „A punkok nyelve különösen elterjedt a tizenévesek körében. Náluk egyértelműen nyelvromlásról kell beszélnünk. Olyan szóhasználatot és kifejezési formákat rendelkezik, amelyek a legtöbb esetben számomra is érthetetlenek, hát még az idősebb generációnak”.

Hiába tűnt el már az osztályok közötti különbség, a viselkedésformák máig megőrződtek. Mi közvetlenebbek vagyunk egymással, s ezt megpróbáljuk kifejezni: a tegezés rohamos fejlődése, bizalmas szavak használata, diáknyelv. Vannak azonban olyan helyzetek, amikor csak a „rég” formát használhatnánk, amit viszont elavultnak tartunk, s mi marad helyette: hümmögés.” — írta Vas Erzsébet. Kovács Magdolna a felgyorsult életnek tulajdonítja a nyelv háttérbe szorulását: „Sokszor elismertél, frázisként ható igazság: rohanó világban élünk. Szüleink még csak siettek, mi már futunk. Közben megfedkezünk az emberi kapcsolatokról, lassan beszélni is elfelejtünk. Odavetett félszavakkal érintkezünk egymással”. Kijűrnének az emberi kapcsolatok, és velük együtt a kapcsolatok hordozója, a nyelv is. Ezt mutatja a fentebb már említett „punk” nyelv is, mely megtagadja azt a nyelvet, mely már nem a valóságot közvetíti.

Miben áll a mi feladatunk — tethetjük fel sok dolgozatíróval együtt a kérdést. *Ne legyen nyelvünk a gondolatok eltitkolásának eszköze! Állítsuk vissza a szó és a tett összhangját, ne hagyjuk, hogy a szavak „devalválódjanak!”* A beszéd nem szaknyelvi akrobatamutatvány! Éljük a nyelvet, és ne visszaéljünk, mint oly sokan teszik!

CSÉCS BARNABÁS
V. éves hallgató

TÁBORIDÉZŐ

Az orvostudományi egyetemek közös építőtáborát augusztus 10—23. között rendezték meg az Izsák melletti Platter-telepen. Részt vettek a budapesti, a pécsi, a debreceni és a szegedi egyetemek, illetve egészségügyi főiskolák hallgatói. A Szegedi Orvostudományi Egyetemet a Gyógyszerésztudományi Kar — most már — II. éves hallgatói közül képviselte 13 hallgató.

Az építőtáborban az Izsáki Állami Gazdaság földjein dolgoztunk. Három napig kapáltunk, ezt követően öszibarackot szüreteltünk. A munka nem volt nehéz, a normát is teljesíteni tudtuk. A délelőtt hamar eltelt, jó volt a hangulat és finom volt a barack. Az ebéd viszont igen szűkös volt. A büfében szerencsére kaphattunk energiát biztosító ételt és italt. Ebéd után kezdődtek a sportprogramok. Lehetett röplabdázni, tollasozni, asztaliteniszni.

Esténként színvonalas programokat szerveztek: meghívták például a Solaris együttest, melynek igen nagy sikere volt. Láthattunk egy diaporáma-bemutatót, ezután vetítettek még

több mint száz nagyon érdekes, díjazott diaképet. Hogy jobban megismerhessük társ egyetemünk történetét, hallgatóink KISZ-életét, munkáját, vetélkedőt is rendeztek. A SZOTE régi hagyományára a TORTATŰRÁ. Ezt mutattuk be a többieknek egy jól megszervezett, vidám verseny keretében. Vasárnap Kecskemétre, majd Tösfürdőre kirándultunk. Augusztus 20-án pedig a bugaci pusztán néztünk meg egy lovasbemutatót. Még aznap átmentünk Kiskörösrre, később Kiskunfélegyházára is.

A táborban esténként discó volt. Két alkalommal táboriüzet is raktunk. A második hét végére jól összebarkáztunk, új ismeretségek, barátságok születtek. A munkaverseny értékelésekor nagy örömmre kiderült, hogy másodikok lettünk. Így pénzt jutalmat is kaptunk. A két hét alatt játékos feladatokat is kellett végezni: ebben a vetélkedőben elsőkké lettünk. Mindnyájan nagyon jól éreztük magunkat, kellemes, tartalmas két hét volt. Többünknek kellett volna ott lenni...

CSEPREGI GYÖNGYI